ІНСТИТУТ
ЕКОНОМІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
ТА ПОЛІТИЧНИХ КОНСУЛЬТАЦІЙ

Місячний Економічний Моніторинг України

№234, липень 2024 року

Резюме

- За оцінкою ІЕД в червні продовжилось сповільнення темпів приросту ВВП з 3,2% дпр в травні до 2,7% в червні через проблеми з доступом до електроенергії внаслідок пошкодження генерації російськими дронами та ракетами.
- Дефіцит електроенергії залишається дуже гострим. Через нерівномірність споживання упродовж доби у пікові години дефіцит може сягати 25-30%. Імпорт електроенергії досяг максимальної потужності.
- Україна та ЄС продовжили «транспортний безвіз» до 2025 року. В червні обробка вантажів морськими портами зросла на 30% дпр до 6,7 млн т.
- Експорт у червні за даними митниці відчутно знизився порівняно із попередніми місяцями, тоді як імпорт майже не змінився порівняно з травнем.
- В червні погіршилось виконання видатків, що, найвірогідніше, є наслідком мінімальних зовнішніх запозичень в травні та нижче за очікуване надходження зовнішніх запозичень в червні.
- В травні уряд отримав 1,9 млрд євро від ЄС в межах Ukraine Facility, але гроші від МВФ надійшли лише в липні.
- Україна вчасно виконала всі індикатори Плану України, які мали бути виконані до кінця 2 кварталу 2024 року. Відповідно наступний транш позики від ЄС має надійти в серпні.
- У червні інфляція прискорилась до 4,8% дпр через підвищення тарифу на електроенергію.
- НБУ розглядає подальше зниження облікової ставки у другій половині 2024 року.
- Обмінний курс гривні перевищив 41 грн за долар на фоні високого дефіциту торгівлі та високого попиту на готівкову валюту

Автори: Олександра Бетлій, Ірина Коссе, Віталій Кравчук

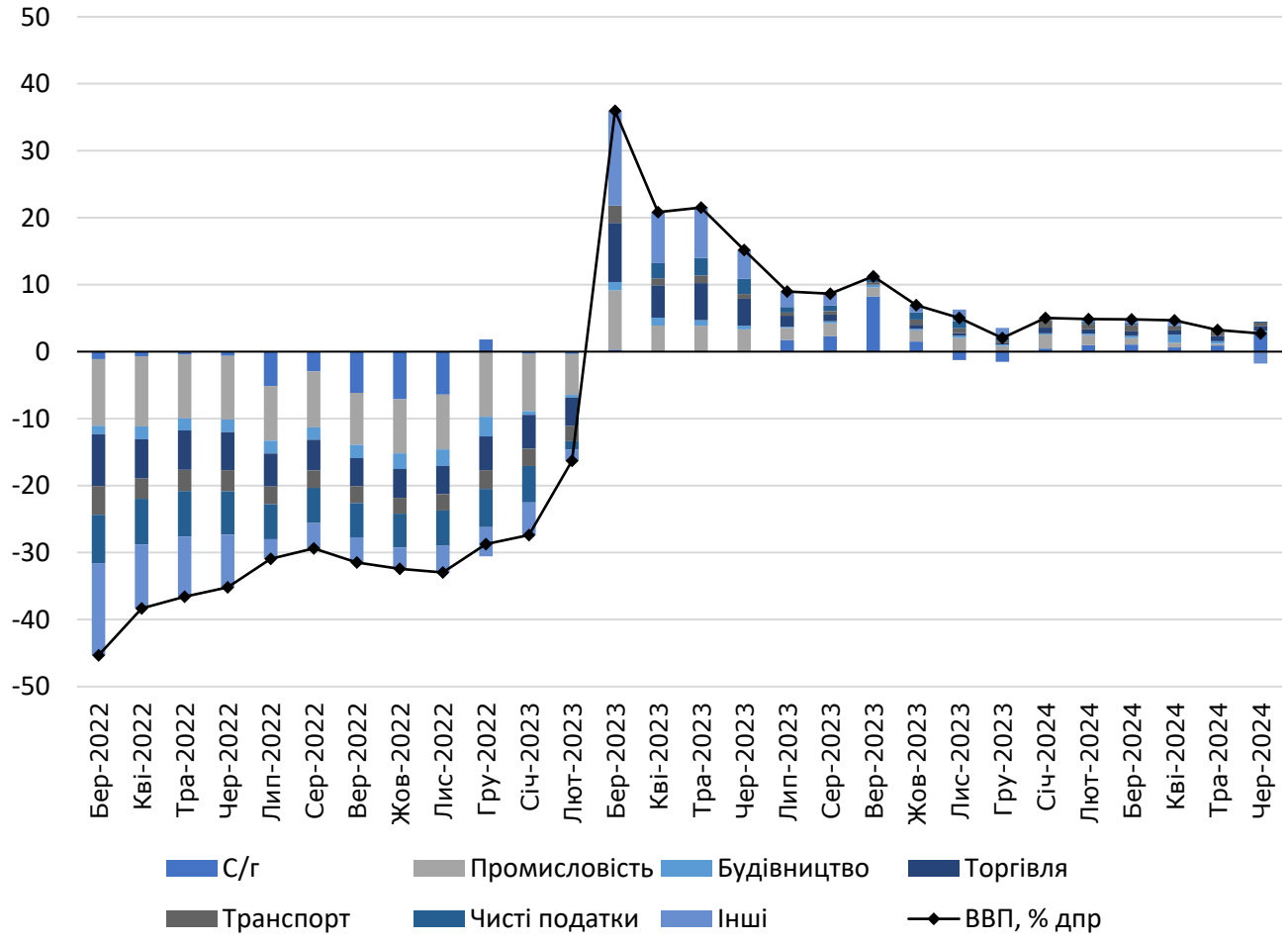
ВВП та реальний сектор: Проблеми з доступом до електроенергії загрожують зростанню

За оцінкою ІЕД в червні продовжилось сповільнення темпів приросту ВВП з 3,2% дпр в травні до 2,7% в червні. Як і раніше, основною причиною сповільнення економіки були проблеми з доступом до електроенергії. Це відбувалося через руйнування та пошкодження генерації внаслідок російських обстрілів та планове виведення в ремонт блоків на АЕС. Отже, за нашою оцінкою приріст реального ВВП становив у другому кварталі 3,5% дпр, тоді як за оперативними даними Держстату він зріс на 6,5% дпр у першому кварталі.

За оцінкою, реальна валова додана вартість (ВДВ) в переробній промисловості зросла на 4,1% дпр в червні порівняно з 5% дпр в травні передусім через проблеми з доступом до електроенергії, а також через вищу базу для порівняння. Відповідно до опитування ІЕД в червні саме брак електроенергії бізнес найчастіше згадував як перешкоду для роботи, тоді як другою була небезпека працювати. В цілому, індекси виробництва та реалізації погіршились, але залишились додатними, як і очікування бізнесу щодо майбутнього виробництва. При цьому, другий місяць поспіль підприємства металургії звітують про високі темпи зростання, що може бути пов'язано зі можливістю прямих контрактів на імпорт електроенергії. Водночас з 1 червня вони повинні імпортувати для цього 80% свого споживання, і підприємства металургії звернулись до уряду із закликом знизити цей ліміт до 50%, обґрунтовуючи це збитковістю виробництва за чинної норми.

В цілому, за оцінкою ІЕД реальна ВДВ в енергетиці скоротилась на 9,9% дпр. В червні діяли графіки планових відключень електроенергії через те, що російські ракети та дрони зруйнували більш ніж половину генерації. Також планово виводили в ремонт блоки АЕС. Частково ситуації допомагала генерація електроенергії сонячними та вітровими станціями. Важливим завданням зараз є розбудова децентралізованої генерації електроенергії.

Рисунок 1: Внески до реального ВВП, в.п.

Джерело: оцінка ІЕД

«Укрзалізниця» прозвітувала про сповільнення темпів зростання вантажних перевезень в червні. Також дещо менші обсяги вантажів було перевезено морем. За оцінкою ІЕД реальна ВДВ в транспорті зросла на 9% дпр порівняно з 15% дпр в травні.

Торгівля за оцінкою сповільнила темпи зростання до 4% дпр, хоча її надалі підтримувала купівля пристроїв та засобів, які можуть забезпечити стійкість домогосподарств під час відключень електроенергії.

В червні показники сільського господарства нарешті відображають не лише тваринництво, але й рослинництво. Цього місяця раніше за минулорічний почався збір врожаю зернових. Також за оперативними даними позитивно розвивалась ситуація у вирощуванні овочів, фруктів та ягід. Частина секторів тваринництва також зростали. За оцінкою ІЕД реальна ВДВ в галузі зросла на 5,6% дпр.

Енергетика: Україні критично не вистачає електроенергії

Електроенергія. Дефіцит електроенергії залишається дуже гострим. Через нерівномірність споживання упродовж доби у пікові години вимикають 67% некритичного споживання. Стабілізаційні відключення промисловості та населення відбуваються щодня в усіх областях України. Така ситуація викликана пошкодженнями та руйнуванням електростанцій російськими обстрілами, зростанням споживання в Україні та Європі через високу температуру повітря та ремонтом енергоблоків на АЕС.

Зокрема, ДТЕК повідомив, що за останні три місяці ворог здійснив сім масованих атак на ТЕС компанії. Внаслідок обстрілів зруйновано або пошкоджено близько 90% потужностей теплової генерації. Так, Бурштинська ТЕС на Івано-Франківщині була атакована понад 12 разів і відновленню не підлягає. Цього року компанія планує інвестувати у ремонт та відновлення на теплоелектростанціях ДТЕК близько 3,9 млрд грн власних коштів.

Опитування Rakuten Viber показало, що 85% українців зменшили свої енерговитрати для підтримки енергосистеми. Вони намагаються менше користуватись кондиціонерами, освітленням, кухонними приладами, вимикають з мережі пристрої, що не використовуються.

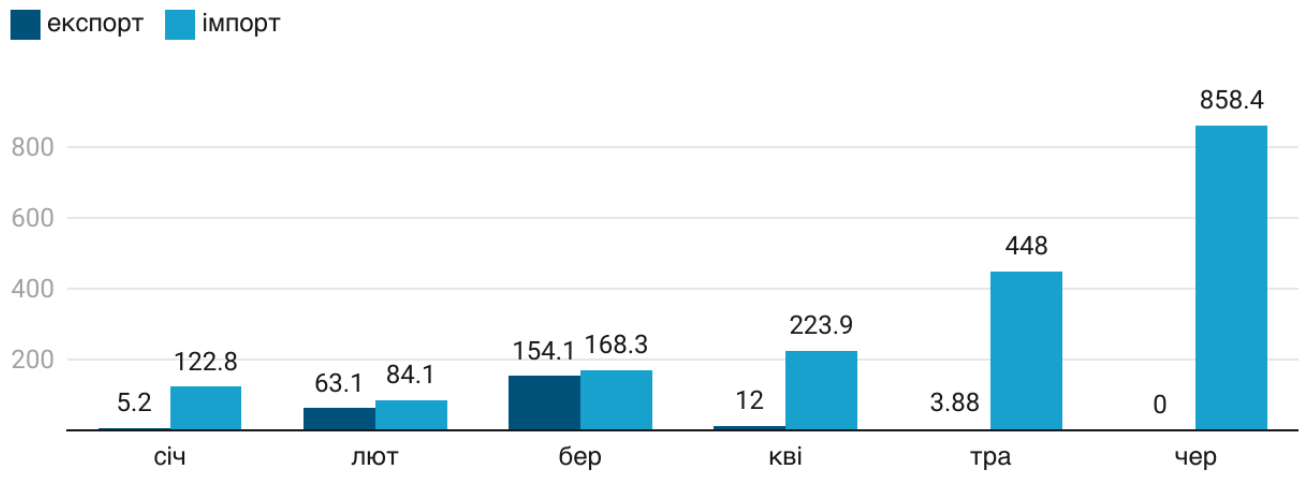
Імпорт електроенергії продовжує зростати – в червні Україна імпортувала 859 млн кВт-год, що на 91% більше, ніж в травні. Найбільшу частку в імпорті займає Угорщина (42%). На початку червня в ремонт виходила лінія Велке-Капушани-Мукачево, що з'єднує Україну та Словаччину, через що поставки за цим напрямом були на деякий час обмежені. Експорт електроенергії в червні не здійснювався.

Міста та бізнес пристосовуються до перебоїв з електроенергією. Наведемо кілька прикладів. У Луцьку почали встановлювати сонячні панелі на світлофорах для їх автономної роботи протягом дня. Водночас в Хмельницькому резервне живлення мають 33 світлофори і їх кількість постійно збільшується. Подібну практику застосовують і в інших містах. В Конотопі з 26 червня на невизначений час зупинили рух електротранспорту. А «Укрзалізниця» планує побудувати газові електростанції загальною потужністю до 250 МВт у різних регіонах України, для чого створила компанію «УЗ Енерго». ПрАТ "Кривий Ріг Цемент", один з найбільших виробників цементу в Україні, також оприлюднив плани збудувати власну електростанцію. Також йде встановлення кількох десятків газопоршневих станцій.

Уряд розширив програму «5-7-9» на проєкти розподіленої генерації: тепер кредити можна отримати на будівництво газотурбінних, газопоршневих та біогазових установок. Максимальна сума пільгового кредиту на відповідні цілі становить до 150 млн грн, а строк кредитування – до 10 років.

25 червня Україна затвердила Національний план з енергетики та клімату (НПЕК), який передбачає скорочення викидів парникових газів на 65% порівняно з рівнем 1990 року, досягнення 27% частки відновлюваних джерел енергії у загальному кінцевому енергоспоживанні, поглиблення диверсифікації джерел і шляхів постачання енергоресурсів та інші цілі. Створення НПЕК є важливою частиною євроінтеграційного процесу України та було одним з індикаторів в Плані України. Надалі допомагатиме координувати імплементацію НПЕК Офіс зеленого переходу, незалежний консультативний орган при Міністерстві економіки України, який планує розробити й представити підхід до впровадження НПЕК та моніторингу виконання цілей документа.

Рисунок 2: Експорт та імпорт електроенергії у 2024 році, тис. МВт-год

Джерело: DixiGroup

Газ. Запаси природного газу в українських підземних сховищах газу станом на 1 липня перевищили 9,5 млрд куб. м. На початок опалювального сезону 2024-2025 років у сховищах планується накопичити не менше 13 млрд куб. м природного газу. На думку голови правління «Групи Нафтогаз» Олексія Чернишова цього газу має вистачити для проходження опалювального сезону.

За оцінками ExPro, протягом червня до українських ПСГ було закачано понад 710 млн куб. м природного газу, на 17% менше, ніж у червні минулого року.

За 6 місяців 2024 року «Укргазвидобування» та «Укрнафта» видобули 7,3 млрд куб м товарного газу, що на 8% більше, ніж за аналогічний період минулого року. Такого результату вдалося досягти завдяки запуску 41 свердловини, з яких 14 високодебітних та дають понад 100 тисяч куб. м газу на добу.

Транспорт: Україна та ЄС продовжили «транспортний безвіз» до 2025 року

Морський транспорт. 4 липня Росія завдала удару по порту Чорноморськ: є людські втрати та пошкоджено портові споруди. Водночас порт продовжує працювати.

За перше півріччя 2024 року шість українських портів сумарно обробили 52,7 млн тонн вантажів, що на 68% більше, ніж за аналогічний період 2023 року. Переважна більшість цих вантажів (64%) – це аграрна продукція. В червні 2024 року обробка вантажів морськими портами зросла на 30% дпр до 6,7 млн т, з яких 4,1 млн т становила агропродукція. Інші товари — це переважно залізна руда та метали. При цьому, морським коридором почали вже везти імпорт.

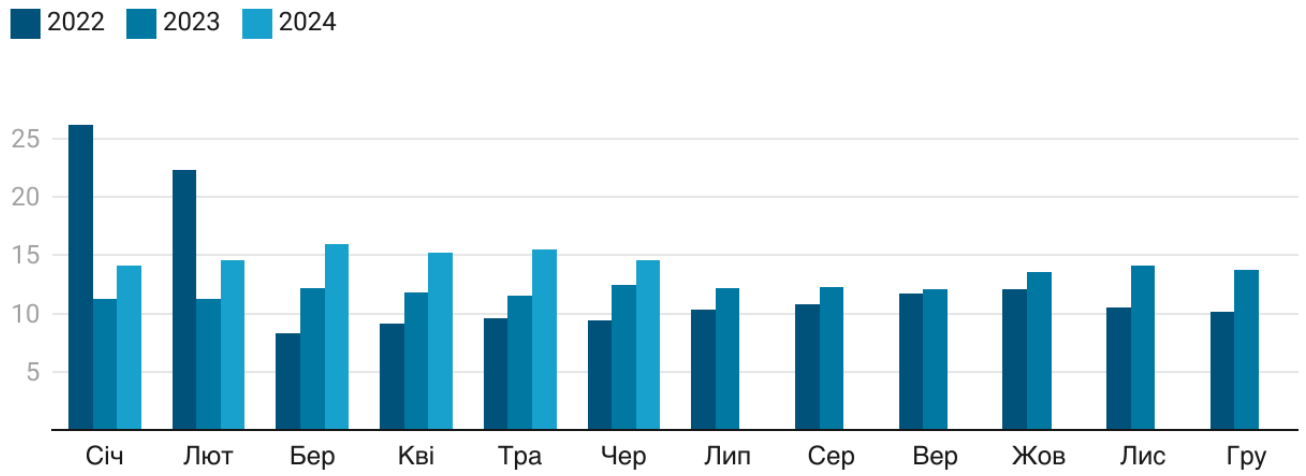
Україна від початку 2024 року розширила пропускні можливості Українського морського коридору та усунула можливість дистанційного мінування моря з літаків. Це дозволило підвищити стабільність його роботи. Проте залишається небезпека застосування ракетного озброєння і дронів-камікадзе. На початку липня Туреччина, Румунія та Болгарія розпочали розмінування у Чорному морі, щоб допомогти експорту з України та загалом безпеці морських перевезень у Чорному морі. Ініціатива, очолювана Туреччиною, є першою великою спільною операцією країн Чорного моря з моменту вторгнення Росії і спрямована на знешкодження мін, що дрейфують у певних районах моря внаслідок війни.

Залізничний транспорт. «Укрзалізниця» перевезла в червні 14,6 млн тонн вантажів, що на 6% менше, ніж в травні, та на 17% більше, ніж в червні 2023 року. Всього за перше півріччя 2024 року перевезено понад 90 млн т вантажів, зростання на 28% дпр. З них 40 млн т перевезено у внутрішньому сполученні, 45 млн т в напрямку західного кордону та портів та 5 млн т на імпорт. Найбільше було перевезено руди (22,9 млн т), зернових вантажів (22,5 млн т), вугілля (12,5 млн т) та будівельних матеріалів (13,7 млн т).

Перевезення пасажирів в червні зросли на 18% дпр до 2,5 млн пасажирів. Для залізничних пасажирських перевезень літо – це піковий сезон. Відповідно, «Укрзалізниця» запустила нові маршрути, перерозподілила рухомий склад, а також організувала пересадні маршрути для

посилення міжнародного сполучення (такі як Львів – Рава-Руська – Варшава та розвиток станції Чоп як хабу для подорожей з України до Будапешта та Відня).

Рисунок 3: Перевезення вантажів залізницею, млн т

Джерело: «Укрзалізниця»

Автомобільний транспорт. Україна та ЄС оновили текст Угоди про лібералізацію автомобільних перевезень та продовжили її дію до червня 2025 року з можливістю автоматичного продовження до кінця 2025 року. Для здійснення перевезень українські вантажівки повинні мати відповідну наліпку, виписку про отримання ліцензії англійською мовою та документи на вантаж для порожніх вантажівок. Хоча відповідно до тексту Змін до Угоди вони застосовуються із дня підписання 20 червня, їх було офіційно оприлюднено лише 2 липня. Через це польська митна служба 1 липня не пропускала українські вантажівки на кордоні без двосторонніх міжнародних дозволів або дозволів на перевезення за Угодою ЄКМТ. Ситуацію вдалося вирішити лише ввечері 1 липня.

Уряд виділив з резервного фонду державного бюджету понад 2,38 млрд грн на відновлення автодоріг у восьми прикордонних та прифронтових регіонах (Дніпропетровської, Донецької, Запорізької, Миколаївської, Сумської, Харківської, Херсонської та Чернігівської областей). Кошти можуть бути витрачені виключно на відновлення зруйнованих доріг, що використовуються для перевезення військових і гуманітарних вантажів та як евакуаційні маршрути.

Міністерство інфраструктури скасувало спрощену процедуру видачі ліцензій на перевезення пасажирів та вантажів, яка діяла на час воєнного стану, і запровадило обов'язкове проходження водіями професійного навчання та отримання сертифіката професійної компетентності (ці зміни набудуть чинності через один рік після ухвалення). Необхідність професійного навчання визначена європейськими стандартами, зокрема профільною Директивою ЄС.

Зовнішня торгівля: Експорт у червні знизився порівняно з попередніми місяцями

Експорт у червні за даними митниці відчутно знизився порівняно із попередніми місяцями й склав 2,77 млрд дол. США. Це найнижчий показник з початку року: у січні-травні експорт за даними митниці коливався від 3,25 до 3,40 млрд дол. щомісячно. Експорт агропродукції різко впав через вичерпання запасів врожаю минулого року (1,60 млрд дол. у червні порівняно з 2,11 млрд дол у травні). У доларовому виразі експорт олії та пшениці впав більш як на третину порівняно з травнем, а експорт кукурудзи на 17%.

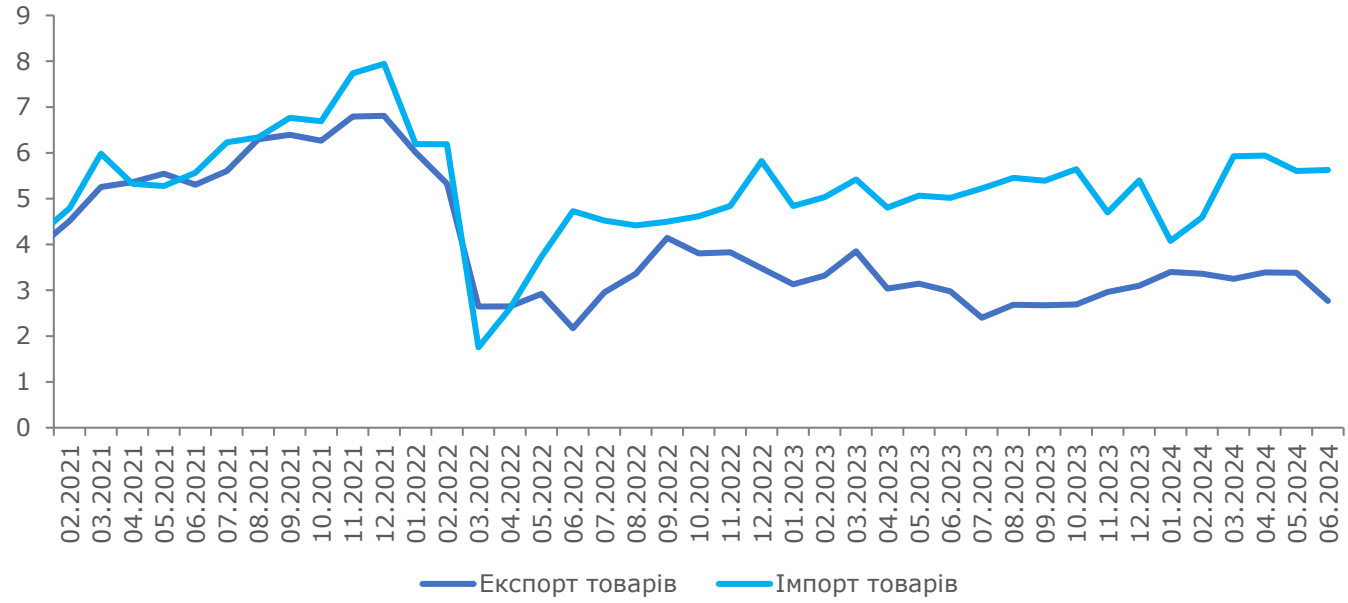
Експорт продукції металургії дещо знизився порівняно з травнем (355 млн дол.), але залишався вищим, ніж у січні-квітні. Це, ймовірно, відображало вищі витрати на імпорт електроенергії після збільшення норми імпорту підприємствами для уникнення відключень до 80% у червні. Експорт мінеральної продукції, насамперед руди, майже не змінився у доларовому виразі порівняно з травнем і склав 284 млн дол. Збільшення ціни на залізну руду компенсувало зниження фізичних обсягів експорту до 2,77 млн т у червні із 3,13 млн т у травні. Частка витрат

на електроенергію у виробників залізної руди та залізорудного концентрату – одна із найвищих у промисловості. Втім завдяки відновленню експорту з одеських портів обсяги експорту залізної руди у тоннах були все ще на 87% вищими, ніж у червні 2023 року. Експорт інших видів продукції теж дещо знизився. Тут теж, ймовірно, позначився дефіцит електроенергії.

Імпорт у червні майже не змінився порівняно з травнем, але зріс на 12% до червня 2023 року і склав 5,63 млрд дол. У червні знизився імпорт машин та обладнання (хоча у їх складі зріс імпорт генераторів та акумуляторів), а також сезонно знизився імпорт хімічних та харчових продуктів. Втім, це зниження перекрило зростання імпорту «інших товарів» (насамперед товарів, закуплених для потреб ЗСУ). Імпорт «інших товарів» сягнув 752 млн дол. порівняно із близько 400 млн дол у попередні місяці року.

Дефіцит електроенергії призвів до зростання імпорту електроенергії (до 78 млн дол. у червні порівняно 35 млн дол. у травні та 21 млн дол. у квітні) та акумуляторів (до 68 млн дол. у червні порівняно із 49 млн дол. у травні та 29 млн дол в середньому у січні-березні). Ці дві позиції, як наслідок, зайняли 7-му і 8-му позицію серед груп товарів за доларовими обсягами імпорту після «інших товарів», нафтопродуктів, автомобілів, ліків для роздрібного продажу, безпілотників та мобільних телефонів. Втім, імпорт акумуляторів ще не сягнув обсягів зими 2023 року. Імпорт бензину зріс порівняно із попередніми місяцями, але це схоже на сезонне явище: фізичний обсяг імпорту зріс лише на 2% дпр. Це вказує на те, що потреби генераторів у бензині поки що мають обмежений вплив на обсяги попиту.

Рисунок 4: Торгівля товарами України, 2021-2024, млрд дол. США

Джерело: Державна митна служба України

Державний бюджет: Проблеми з фінансуванням видатків через нижчу міжнародну допомогу

За оперативною інформацією Мінфіну доходи Державного бюджету в червні становили 241 млрд грн, з яких доходи загального фонду були 138 млрд грн, тоді як в травні вони відповідно становили 229 млрд грн та 152 млрд грн. Отже, в червні доходи спеціального фонду бюджету були вищі – це передусім власні доходи бюджетних установ, переважно як наслідок взяття на облік військової допомоги союзників військовими частинами.

Нижчі доходи загального фонду пов’язані з тим, що на травень припадає квартальна сплата податку на прибуток підприємств (ПнПП) – в травні відповідні доходи були у сумі 42,1 млрд грн. В червні такі доходи були лише частково компенсовані надходженням дивідендів та частини чистого прибутку у сумі 29,1 млрд грн.

Також дещо скоротились порівняно з травнем валові доходи від ПДВ з вироблених в Україні товарів та послуг: на 0,5 млрд грн до 32,4 млрд грн, — що може означати менші темпи споживання. За даними Державної митної служби нижчими були автомобільні перевезення через кордон, що вплинуло на показники імпорту і, відповідно, надходження ПДВ від імпорту

скоротились на 1,5 млрд грн до 37,1 млрд грн. При цьому, темпи приросту порівняно з минулим роком залишились високими: 16,2% дпр для доходів з внутрішнього ПДВ та 29,3% дпр для імпортного ПДВ. Відшкодування ПДВ зросло до 12,8 млрд грн. Відповідно, сукупні доходи від ПДВ скоротились з 58,8 млрд грн в травні до 56,7 млрд грн в червні.

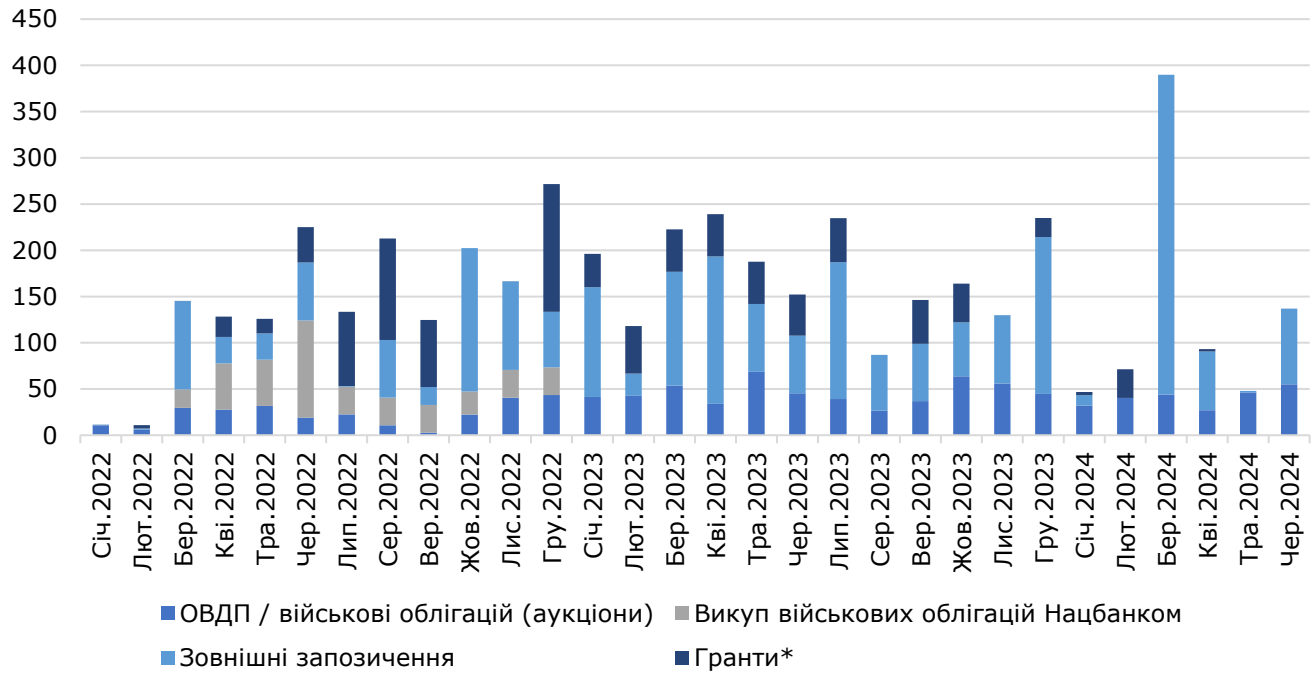
Також в червні нижчими за травневі були доходи від рентних платежів. При цьому зростання заробітних плат сприяло певному збільшенню доходів від ПДФО, що сплачуються до державного бюджету.

В цілому, виконання місячного розпису доходів Державною податковою службою становило 112,1% (завдяки дивідендам та частині чистого прибутку, сплату яких адмініструє ДПС), Державною митною службою – 99,2%.

Хоча доходи були більшими за розпис, виконання видатків Державного бюджету погіршилось. В номінальному виразі видатки загального фонду держбюджету становили 287 млрд грн, що на 8% менше за травневий показник. Протягом місяця були також ознаки затримок певних платежів. Це, ймовірно, пов'язано з меншими за очікувані сумами надходження міжнародної допомоги. Так, транш за програмою МВФ надійшов лише в перші дні липня, хоча початково його очікували в червні. Все ж, після отримання лише 20 млн дол. США міжнародних позик в травні, в червні уряд отримав майже 1,9 млрд євро від ЄС в межах Ukraine Facility. Це перехідне фінансування, яке Україна отримала після схвалення плану України та ратифікації фінансової Угоди про бюджетну підтримку в межах цього механізму.

Відповідно, дефіцит державного бюджету був меншим за плановий. Частково його профінансували за рахунок внутрішніх запозичень. Розміщення ОВДП принесли в бюджет 55 млрд грн, з яких 407 млн дол. США (в еквіваленті 16,6 млрд грн) було отримано від валютних ОВДП.

Рисунок 5: Фінансування та гранти, які надійшли в державний бюджет, млрд грн

Примітка: * гранти є частиною доходів бюджету, які обліковуються за кодом 42000000 «Офіційні трансферти від ЄС, урядів іноземних держав, міжнародних організацій, донорських установ».
Джерело: Мінфін, openbudget.gov.ua

МВФ: 28 червня Виконавча Рада МВФ ухвалила рішення про четвертий перегляд Програми, в результаті чого 3 липня від Фонду в Україну надійшло майже 2,2 млрд дол. США. МВФ не переглянув макроекономічний прогноз, закладений в Програмі, хоча його припущення вже застаріли. Зокрема йдеться про те, що, на жаль, активність війни не зменшується, а тому фінансові потреби України є більшими у 2024 році та 2025 році, ніж передбачено в Програмі. Найвірогідніше, під час п'ятого перегляду Програми МВФ перегляне макроекономічний прогноз, що вимагатиме додаткового раунду переговорів з найбільшими державами про необхідність збільшити підтримку Україні. Можливо, це сприятиме швидшому ухваленню рішення щодо

процедур та сум надання пакета допомоги Україні у сумі 50 млрд дол. США, які мають бути забезпечені замороженими російськими активами: початкове рішення країни Групи Семи ухвалили в червні.

Виконання трьох структурних маяків було відтерміновано, тоді як з'явились два нові маяки. В цілому, Україна вчасно виконує Програму.

ЄС. Україна вчасно виконала всі індикатори, які передбачено в Плані України на другий квартал 2024 року. Тепер Єврокомісія, а потім Рада ЄС мають оцінити впровадження індикаторів. Успішна оцінка означатиме, що в серпні Україна зможе отримати 4,2 млрд євро бюджетної підтримки, з яких 1,5 млрд євро надійдуть як гранти.

Бюджетна декларація. Відновлення середньострокового бюджетного планування було серед важливих питань в Програмі МВФ: йому присвячено кілька структурних маяків. Саме тому очікуваним було ухвалення урядом Бюджетної декларації на 2025-2027 роки, подання якої до парламенту визначено як індикатор в Плані України на 2 квартал.

Показники Бюджетної декларації ґрунтуються на оновленому Міністерством економіки макроекономічному прогнозі: реальний ВВП у 2025 році зростатиме на 2,7% (для порівняння за поточним прогнозом МВФ ВВП зросте наступного року на 5,5%). Прогноз доходів Державного бюджету передбачає доходи від додаткового пакета заходів у сумі 340 млрд грн. Ймовірно, що за цими цифрами стоїть підвищення податків: зокрема обговорювалось підвищення ставок ПДВ та військового збору. Однак поки що відповідного законопроєкту в парламенті немає. Вже прописані оцінки доходів за податками не передбачають суттєвих змін, крім планового поступового підвищення ставок акцизу до рівня країн ЄС. Водночас зміни торкнуться розподілу податків: поступово буде відновлено фінансування Державного дорожнього фонду, на який частково спрямують акциз з пального. Цього року такий акциз йде в спеціальний фонд бюджету на фінансування оборонних закупівель. Також місцеві бюджети не будуть отримувати додаткові 4% ПДФО, які отримують зараз.

Таблиця 1: Макроекономічні показники, на яких ґрунтується Бюджетна декларація

	2025	2026	2027
ВВП: номінальний, млрд гривень	8 466,3	10 123,2	11 782,8
реальна зміна, відсотків до попереднього року	2,7	7,5	6,2
Індекс споживчих цін:			
у середньому до попереднього року, відсотків	9,7	9,9	8,0
грудень до грудня попереднього року, відсотків	9,5	10,4	5,9
Індекс цін виробників промислової продукції:			
грудень до грудня попереднього року, відсотків	11,1	112,4	107,8
Сальдо торговельного балансу, визначене за методологією платіжного балансу, млн доларів США	-40 675	-27 324	-21 058
Експорт товарів та послуг:			
млн доларів США	57 229	67 311	80 273
зміна, відсотків до попереднього року	7,0	17,6	19,3
Імпорт товарів та послуг:			
млн доларів США	97 904	94 635	101 331
зміна, відсотків до попереднього року	3,7	-3,3	7,1

Джерело: Бюджетна декларація на 2025-2027 роки

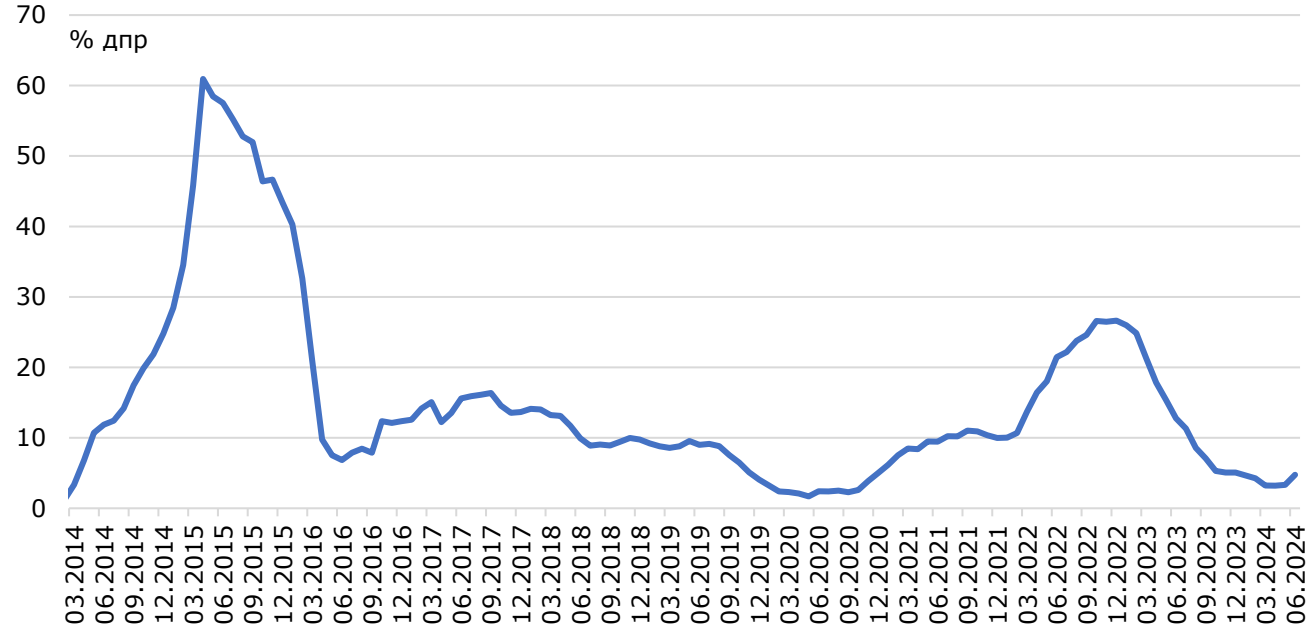
На фоні обмеженого зовнішнього фінансування, який зараз закладено в Бюджетну декларацію, уряд планує скоротити більшість видатків вже у 2025 році. Оборонні видатки зростуть у 2025 році, але поступово будуть скорочуватись надалі. Розміри прожиткового мінімуму та мінімальної заробітної плати будуть заморожені на поточному рівні. При цьому прогнозується, що дефіцит поступово скоротиться з 20% ВВП зараз до 6,7% ВВП у 2027 році. Таке скорочення є малореалістичним за поточних показників Декларації, якщо Україні не буде надано суттєвого обсягу грантів з боку міжнародних партнерів. Поки що гранти також відсутні в Декларації.

Інфляція: Споживча інфляція прискорилась до 4,8% дпр у червні

У червні, як повідомляє Держстат, інфляція різко прискорилась до 2,2% дпм (до попереднього місяця) та 4,8% дпр (до попереднього року). Це найвищий місячний показник інфляції з жовтня 2022 року і насамперед відображає підвищення тарифу на електроенергію майже на 64%. Втім, оприлюднений показник інфляції виявився несподівано високим: нагадаємо, що у червні 2023 року тариф на електроенергію підвищили на майже 70%, і інфляція склала лише 0,8% дпм. Частково така різниця пояснюється тим, що цього року інші ціни зростали (в середньому на понад 0,5%), а минулого року були майже незмінними. Також минулорічне підвищення тарифу означає, що цього року частка електроенергії у споживчому кошику стала вищою. Втім наразі ми не змогли повністю пояснити таку різницю між показниками місячної інфляції у червні 2024 року та у червні 2023 року.

Окрім підвищення тарифу на електроенергію у червні продовжувалось сезонне зниження цін на одяг та взуття. Ціни на яйця підвищились після обвалу навесні. За вирахуванням цих одноразових та сезонних змін, ціни у червні в середньому зросли на 0,5-0,6% дпм (6-7% у річному виразі). Це відчутно швидше, ніж у попередні місяці, коли аналогічне зростання становило 0,2-0,4% дпм (3-5% у річному виразі). Таке прискорення відображало збільшення витрат виробників та торгових мереж на імпорт, оплату праці та енергію (зокрема на бензин для генераторів). Втім, зростання цін надалі стримувала значна конкуренція за обмежений попит, зниження світових цін на частину сировинних товарів та значна пропозиція за рядом харчових продуктів.

Рисунок 6: Інфляція споживчих цін

Джерело: Держстат

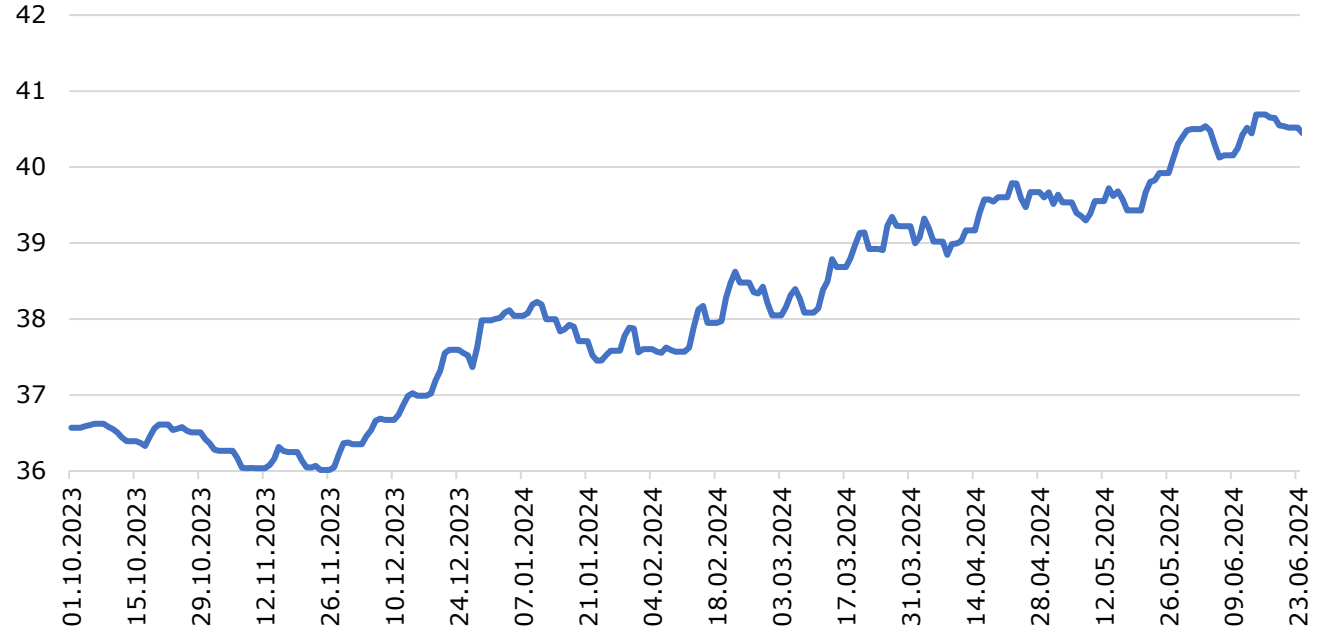
Обмінний курс та монетарна політика: Гривня далі дешевшає до долара

Обмінний курс. Гривня в останні чотири тижні надалі поступово ослаблювалась до долара США і 12 липня обмінний курс вперше пройшов позначку у 41 грн за долар (офіційний курс на 15 липня на основі середнього курсу на міжбанківському ринку 12 липня). Хоча знецінення гривні є поступовим, воно формує очікування подальшого ослаблення гривні. Це, своєю чергою, знижує пропозицію та підвищує попит на ринку і, відповідно, збільшує тиск на резерви НБУ та посилює інфляційний тиск. Чистий продаж готівкової валюти банками сягнув майже 4,7 млрд дол. у першій половині 2024 року. Втім, простір маневру НБУ є обмеженим: навіть за поступового ослаблення гривні він витрачає значні суми із міжнародних резервів на підтримку курсу. За чотири робочих тижні, що закінчились 12 липня, інтервенції НБУ склали близько 2,7 млрд дол. Для порівняння на 1 липня міжнародні резерви НБУ склали 37,9 млрд дол.

Монетарна політика. Оприлюднені підсумки дискусії комітету НБУ з монетарної політики 14 червня вказують на те, що 9 з 11 учасників підтримали рішення про зниження облікової ставки до 13% річних. Також більшість у 7 членів комітету очікували подальшого зниження

облікової ставки у другій половині року, попри посилення інфляційного тиску та, ймовірно, вже сформовані очікування знецінення гривні. Вони, як здається, оптимістично дивляться на ризики для інфляції цього року та припускають, що Україна отримає достатні обсяги зовнішнього фінансування цього та наступного року.

Рисунок 7: Офіційний курс гривні до долара США (грн за дол. США)

Примітка: Зауважимо, що значення обмінного курсу на рисунку починаються з 36 грн за дол. США
Джерело: НБУ

Контакти:

Інститут Економічних Досліджень
та Політичних Консультацій
вул. Рейтарська 8/5-А, 01030 Київ
Тел. (+38044) 278-6342
E-mail: institute@ier.kyiv.ua
http://www.ier.com.ua

Застереження

Ця публікація була підготовлена Інститутом економічних досліджень та політичних консультацій за фінансової підтримки Європейського Союзу. Її зміст є виключною відповідальністю Інституту економічних досліджень і політичних консультацій і не обов'язково відображає погляди Європейського Союзу. МЕМУ має виключно інформаційний характер. Судження, представлені у цій публікації, відображають нашу точку зору на момент опублікування та можуть бути змінені без попередження. Хоча ми доклали самих ґрунтовних зусиль для підготовки якомога точнішої публікації, ми не беремо на себе жодної відповідальності за можливі помилки. Інститут не несе зобов'язань за будь-які збитки чи інші проблеми, які виникли прямо чи опосередковано через використання будь-яких показників цієї публікації. В разі цитування обов'язковим є посилання на Інститут економічних досліджень та політичних консультацій.